

รูปแบบและการใช้อาคารศูนย์บริหารราชการ ระดับจังหวัด
กรณีศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ชุมพร และระยอง

นายชาญวิทย์ สิริสุนทรานนท์

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1873-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PHYSICAL AND FUNCTIONAL COMPONENTS OF PROVINCIAL
ADMINISTRATIVE-CENTRE BUILDING : A CASE STUDY OF SUPHAN BURI,
CHUMPHON AND RAYONG PROVINCES

Mr. Chanwich Sirisoontanon

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture in Architecture

Department of Architecture

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1873-6

นายชาญวิทย์ สิริสุนทรานนท์ : รูปแบบและการใช้อาคารศูนย์บริหารราชการ ระดับจังหวัด
กรณีศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ชุมพร และระยอง (THE PHYSICAL AND FUNCTIONAL
COMPONENTS OF PROVINCIAL ADMINISTRATIVE-CENTRE BUILDING : A CASE STUDY OF
SUPHANBURI, CHUMPHON AND RAYONG PROVINCES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.นท. ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ,
อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.บัณฑิต จุลาสัย, 109 หน้า. ISBN 974-53-1873-6

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายรวมสถานที่ทำการของราชการต่างๆ ให้อยู่ในศูนย์ราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและการประสานงานระหว่างหน่วยงานรวมทั้งเป็นการประหยัดงบประมาณในการใช้พื้นที่อาคารร่วมกัน

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบและการใช้อาคารศูนย์บริหารราชการระดับจังหวัด โดยเลือกศูนย์ราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ชุมพร และระยอง เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากก่อสร้างในเวลาและอาคารมีขนาดใกล้เคียงกัน การศึกษาอาศัยเอกสาร ระเบียบ แนวนโยบายการดำเนินงาน และการสำรวจภาคสนามเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ในการใช้อาคาร

อาคารศูนย์บริหารฯ ทั้ง 3 จังหวัด เป็นอาคาร คสล. สูง 4 ชั้น มีพื้นที่ประมาณ 16,000 ตารางเมตร ผังอาคารรูปสี่เหลี่ยม มีสนามภายใน การจัดวางส่วนใช้สอย มีโถงบันไดหลักและลิฟท์บริเวณกึ่งกลางอาคารทั้ง 2 ด้าน และมีโถงบันไดรองพร้อมทั้งห้องน้ำชาย-หญิง บริเวณมุมอาคาร ทางสัญจรทั้ง 4 ชั้น อยู่ด้านสนามภายใน พื้นที่ทำงานแบ่งไปตามหน่วยงาน 30 หน่วย อาคารทรงไทยประยุกต์ หลังคาจั่วลาดชันมุงด้วยกระเบื้องคอนกรีต

นอกจากนี้ยังมีอาคารหอประชุมและอาคารเก็บเอกสารกลาง โดยหอประชุมจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอาคาร 3 ชั้น มีพื้นที่ประมาณ 5,400 ตารางเมตร ชั้นล่างเป็น โรงอาหารและหน่วยบริการ ชั้น 2 เป็นส่วนทำงาน ชั้น 3 เป็นห้องประชุม ขนาดจุ 1,000 คน ส่วนหอประชุมจังหวัดชุมพรและระยอง เป็นอาคาร 2 ชั้น มีพื้นที่รวมประมาณ 3,800 ตารางเมตร โดยชั้นล่างเป็นโรงอาหาร ชั้น 2 เป็นห้องประชุม ขนาดจุ 1,000 คนเท่านั้น แต่ไม่มีชั้นทำงาน รูปแบบอาคารทรงไทยประยุกต์เหมือนศูนย์บริหารฯ ส่วนอาคารเก็บเอกสารกลาง มีเฉพาะที่จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอาคาร 3 ชั้น พื้นที่รวมประมาณ 1,350 ตารางเมตร ทุกชั้นเป็นห้องโถงสำหรับจัดเก็บเอกสารของหน่วยงาน ที่อยู่ในศูนย์บริหารฯ โดยมีบันไดและลิฟท์ขนของ ส่วนห้องสุขามีเฉพาะชั้นล่าง รูปแบบอาคารเป็นทรงไทยประยุกต์เหมือนกัน

จากการสำรวจการใช้อาคารพบว่า อาคารศูนย์บริหารฯ ยังใช้งานไม่เต็มพื้นที่เพราะหลายหน่วยงานยังไม่ย้าย ส่วนอาคารหอประชุมการใช้งานไม่บ่อย ส่วนอาคารเก็บเอกสารกลางไม่ค่อยมีหน่วยงานเข้าใช้ เพราะที่ตั้งห่างจากศูนย์บริหารฯ สภาพอาคารส่วนใหญ่ค่อนข้างทรุดโทรม เนื่องจากขาดการดูแลรักษา และซ่อมบำรุง

จึงมีข้อเสนอแนะว่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพอาคารศูนย์บริหารฯ และอาคารประกอบ จะต้องมีแผนการย้ายหน่วยงานชัดเจน หรือแบ่งการก่อสร้างเป็นระยะตามหน่วยงานที่จะย้ายและให้มีการตั้งงบประมาณในการดูแลรักษาอาคาร พร้อมกับงบประมาณการก่อสร้าง

ภาควิชา.....สถาปัตยกรรมศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....สถาปัตยกรรม.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2547.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4474137025 : MAJOR ARCHITECTURE

KEYWORD : PHYSICAL AND FUNCTIONAL COMPONENTS

CHANWICH SIRISOONTRANON : THE PHYSICAL AND FUNCTIONAL COMPONENTS OF PROVINCIAL ADMINISTRATIVE-CENTRE BUILDING : A CASE STUDY OF SUPHANBURI, CHUMPHON AND RAYONG PROVINCES, THESIS ADVISOR : CDR. TRI WAT VIRIYASIRI RTN. CO-ADVISOR : BUNDIR CHULASAI : 109 pp. ISBN. 974-53-1873-6

The Government has set a policy to integrate various government agencies in one area in order to enhance the public service and coordination among related governmental agencies and minimize government spending such as by sharing a building.

This research aims to study the usage of provincial administrative centers. Three provincial centers, Suphanburi, Chumphon and Rayong provinces of similar size and built at the same time, were selected for this study the research through documentation analysis; regulation, policy planning and implementation studies and fieldwork study was conducted investigate the conditions and problems in building usage.

The three provincial buildings are 4-storey, concrete 16,000-square metre edifices. They have a rectangular design that includes a centre court, usage area, and primary hall with stairways and lifts at the centre of both sides. The buildings also have a secondary hall with stairways and toilets at both corners and corridors are in the inner court. The working area is properly distributed and shared among 30 government agencies. The building design is Thai-applied style with gable roof covered with concrete tiles.

There are also a convention hall and central document storage building. The Suphanburi convention hall is a 3-storey building with an area of 5,400 square metres. The ground floor has a canteen area and service sections. The 2nd floor is the working area and the 3rd floor has a meeting room which can accommodate 1,000 people. The Chumphon and Rayong convention halls are 2-storey buildings with an area of 3,800 square metres. The ground floor has a canteen area and the 2nd floor has a meeting room with the same 1,000 capacity. They have no working floor. Both have the same Thai-applied architectural design as the Administrative-Centre building, but the Central Document Storage Building, particularly in Suphanburi province, is a 3-storey building with an overall area of 1,350 square metres. All floors have space available for storing related files and documents in the Administrative-Centre Building which has a staircase and service lift. The toilets are only available on the ground floor and the building design is also Thai-applied style.

Based on the research results, it was discovered that the Administrative-Centre Building was not fully utilised because some agencies had not moved in yet. At the same time, the Convention Halls had hardly been utilised. The Central Document storage Building was also rarely utilised by concerned agencies due to its inconvenient location being rather far away. The three buildings' overall conditions were rather poor due to a lack of proper care and maintenance.

Therefore, it is suggested that to increase the efficiency of the Administrative-Centre Buildings and other facilities, there should be a clear and definite policy for locating agencies, or a proper building plan based on the agencies to be transferred to these locations. Furthermore, there needs to be an allocated budget for maintenance and construction.

Department.....ARCHITECTURE.....Student's.....*250*.....
 Field of study.....ARCHITECTURE.....Advisor's.....*Viriyasiri*.....
 Academic year.....2004.....Co-advisor's.....*Chulasai*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญสาขาวิชา ทั้งด้านการบริหารจัดการ
โครงการ และการบริหารจัดการทรัพยากรอาคารสถานที่ รวมทั้งความรู้และประสบการณ์
จากการทำงาน และข้อมูลจากศูนย์ราชการที่เป็นกรณีศึกษา และผู้ให้ข้อมูลเพื่อการศึกษา
ในด้านต่างๆ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จะไม่สามารถสำเร็จได้หากไม่ได้รับความกรุณา
การสนับสนุนและความเอื้อเฟื้อในทุกๆด้าน บุคคลหลายท่าน ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาโท ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ อาจารย์ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์อวยชัย วุฒิโฆสิต กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรชัย เลานชัย ประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต จุลาสัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์
นางดวงขวัญ จารุตุล สถาปนิกใหญ่ กรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ในการให้คำปรึกษา และเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา ผู้เขียนขอขอบพระคุณ
อย่างสูงมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ยังขอขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่านที่ได้มอบความรู้ที่มีคุณค่าต่อการศึกษา
ในระดับบัณฑิตศึกษา แก่ผู้เขียน ขอขอบคุณ หัวหน้าหน่วยราชการและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง
ทุกท่านที่เอื้อเฟื้อข้อมูลด้านกายภาพในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา - มารดา ผู้มอบโอกาสในการศึกษา มอบแรงบันดาลใจ และพี่ๆ
กับน้องสาวที่เป็นกำลังใจให้เสมอมา

ขอขอบคุณ พี่นุช พี่นุ้ม และเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานด้านเอกสารและธุรการของภาควิชา
สถาปัตยกรรมทุกท่าน

ขอขอบคุณ พี่ๆ น้องๆ ร่วมงาน เพื่อนใหม่ รวมทั้งเพื่อนๆ ร่วมชั้นบัณฑิตศึกษา
และอีกหลายท่านที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้ครบ ณ ที่นี้ ที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด โดยเฉพาะ
น้องบอย-เสมอภาค มณีเสาวณพ และน้องเชอริรี่ ที่เป็นกำลังสำคัญและปรารถนาดีเสมอมาจน
สำเร็จการศึกษา

ขอขอบคุณแรงใจสำคัญที่ทำให้ผมต้องเตือนตนให้สู้ต่อ ท้อไม่ได้ ทำให้ผมเข้าใจคำว่า
เครียดแต่สู้ๆ ทุกข์แต่ทน นั่นคือภรรยาและลูกๆ ที่อยู่เคียงข้างผมตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ผมขอขอบคุณทุกท่านที่กล่าวถึงข้างต้นอีกครั้ง ด้วยความจริงใจ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพประกอบ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของงานวิทยานิพนธ์.....	2
1.4 การดำเนินงานวิทยานิพนธ์.....	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.7 นิยามศัพท์.....	4
บทที่ 2 การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผน.....	5
2.2 แนวความคิดและการดำเนินงานในรูปของศาลากลางจังหวัดในอดีต.....	7
2.3 แนวความคิดและการดำเนินงานในรูปของศูนย์ราชการหรือ ศาลากลางจังหวัดในปัจจุบัน.....	8
2.4 องค์ประกอบของศูนย์ราชการระดับจังหวัด.....	9
2.5 แผนการดำเนินงานจัดตั้งและปรับปรุงต่อเติมศาลากลางจังหวัดให้เป็นศูนย์บริหาร....	11
2.6 แนวทางในการกำหนดแผนการจัดตั้งศูนย์ราชการ.....	14
2.7 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน.....	15

บทที่ 3 รูปแบบอาคารศูนย์บริหารราชการและอาคารประกอบ.....	18
3.1 อาคารศูนย์บริหารราชการ ระดับจังหวัด.....	18
3.2 อาคารประกอบ.....	24
3.2.1 อาคารหอประชุม 3 ชั้น.....	24
3.2.2 อาคารหอประชุม 2 ชั้น.....	29
3.2.3 อาคารเก็บเอกสารกลาง.....	32
บทที่ 4 กรณีศึกษา.....	38
4.1 ศูนย์ราชการจังหวัดสุพรรณบุรี.....	39
4.1.1 ผังบริเวณ.....	39
4.1.2 อาคารศูนย์ราชการและอาคารประกอบ.....	41
4.1.3 การใช้พื้นที่.....	44
4.1.4 สภาพอาคาร.....	45
4.1.5 ปัญหาที่พบ.....	46
4.2 ศูนย์ราชการจังหวัดชุมพร.....	48
4.2.1 ผังบริเวณ.....	48
4.2.2 อาคารศูนย์ราชการและอาคารประกอบ.....	50
4.2.3 การใช้พื้นที่.....	53
4.2.4 สภาพอาคาร.....	54
4.2.5 ปัญหาที่พบ.....	56
4.3 ศูนย์ราชการจังหวัดระยอง.....	57
4.3.1 ผังบริเวณ.....	57
4.3.2 อาคารศูนย์ราชการและอาคารประกอบ.....	59
4.3.3 การใช้พื้นที่.....	62
4.3.4 สภาพอาคาร.....	63
4.3.5 ปัญหาที่พบ.....	64

บทที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5.1 ด้านแผนงาน.....	66
5.2 ด้านการออกแบบ.....	66
5.3 ด้านการใช้พื้นที่.....	67
5.4 ด้านการดูแลรักษา.....	67
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	
6.1 ด้านกายภาพทั่วไป.....	69
6.2 ปัญหาที่พบในการศึกษา.....	70
6.3 สาเหตุของปัญหา.....	70
6.4 ข้อเสนอแนะ.....	71
ภาคผนวก.....	72
รายการอ้างอิง.....	80
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	81

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพที่ 1 อาคารศูนย์บริหารฯ 3 จังหวัดที่เลือกศึกษา.....	38
ภาพที่ 2 ศูนย์ราชการจังหวัดสุพรรณบุรี.....	39
ภาพที่ 3 อาคารศูนย์บริหารฯ.....	42
ภาพที่ 4 อาคารหอประชุม.....	42
ภาพที่ 5 อาคารเก็บพัสดุ.....	43
ภาพที่ 6 การใช้พื้นที่ภายใน.....	44
ภาพที่ 7 การใช้พื้นที่อาคารหอประชุม.....	44
ภาพที่ 8 สภาพอาคารทั่วไป.....	45
ภาพที่ 9 ปัญหาที่พบ.....	47
ภาพที่ 10 ศูนย์ราชการจังหวัดชุมพร.....	48
ภาพที่ 11 อาคารศูนย์บริหารฯ.....	51
ภาพที่ 12 อาคารหอประชุม.....	52
ภาพที่ 13 การใช้พื้นที่ในอาคารศูนย์บริหารฯ.....	53
ภาพที่ 14 การเปลี่ยนแปลงการใช้สอยชั้นล่างหอประชุม.....	53
ภาพที่ 15 แสดงสภาพอาคาร.....	54
ภาพที่ 16 ปัญหาที่พบ.....	55
ภาพที่ 17 ศูนย์ราชการจังหวัดระยอง.....	57
ภาพที่ 18 อาคารศูนย์บริหารฯ จังหวัดระยอง.....	60
ภาพที่ 19 อาคารหอประชุม.....	61
ภาพที่ 20 แสดงสภาพการใช้พื้นที่.....	62
ภาพที่ 21 แสดงสภาพปัญหา.....	63
ภาพที่ 22 ปัญหาที่พบ.....	64

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	อาคารศูนย์บริหารฯ และอาคารประกอบภายในศูนย์ราชการจังหวัดสุพรรณบุรี.....	40
ตารางที่ 2	แสดงปัญหาที่พบของอาคารศูนย์บริหารฯ และอาคารประกอบ.....	46
	ศูนย์ราชการจังหวัดสุพรรณบุรี	
ตารางที่ 3	อาคารศูนย์บริหารฯ และอาคารประกอบภายในศูนย์ราชการจังหวัดชุมพร.....	50
ตารางที่ 4	แสดงปัญหาที่พบของอาคารศูนย์บริหารฯ และอาคารประกอบ.....	56
	ศูนย์ราชการจังหวัดชุมพร	
ตารางที่ 5	อาคารศูนย์บริหารฯ และอาคารประกอบภายในศูนย์ราชการจังหวัดระยอง.....	59
ตารางที่ 6	แสดงปัญหาที่พบของอาคารศูนย์บริหารฯ และอาคารประกอบ.....	65
	ศูนย์ราชการจังหวัดระยอง	

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย